

ADVIES NR. 2.435

Zitting van dinsdag 17 december 2024

Het Multi Annual National Control Plan (MANCP) – Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW) en Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW)

3.552

ADVIES NR. 2.435

Het Multi Annual National Control Plan (MANCP) – Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW) en Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW)

Bij brief van 24 september 2024 heeft de heer G. De Poorter, voorzitter van het directiecomité van de FOD WASO, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over het Multi Annual National Control Plan (MANCP).

De bespreking van deze adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen en Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie hebben de in de Raad vertegenwoordigde organisaties op 17 december 2024 het volgende unanieme advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

1 ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Bij brief van 24 september 2024 heeft de heer G. De Poorter, voorzitter van het directiecomité van de FOD WASO, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over het Multi Annual National Control Plan (MANCP).

Het MANCP is een meerjarig nationaal controleplan dat van toepassing is op de sociaal inspecteurs van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW) en de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW). Dit controleplan is gespreid over 5 jaar.

Op basis van een risico-evaluatie en een methodologie met objectieve en meetbare criteria legt het MANCP prioriteiten vast, rekening houdende met de beschikbare inspectiecapaciteit.

Het MANCP omvat volgende 6 programma's met betrekking tot de proactieve onderzoeken:

- 1) Het waakzaamheidsprogramma voor het bepalen van non-conformiteiten, gespreid over alle sectoren heen. Dit programma beoogt een beeld van de situatie binnen de sectoren te bepalen.

- 2) Het handhavingsprogramma met gerichte opsporing binnen een top 20 van prioritaire sectoren, gebaseerd op de resultaten van de risico-evaluatie.
- 3) Het thematisch handhavingsprogramma met aandacht voor bepaalde thema's zoals uitzendarbeid, bonusplannen, inspecties op bouwplaatsen en jaarlijkse campagnes (plaatsen zonnepanelen, leidraad veiligheidscoördinatie, SLIC, dienstencheques, begassing, liften EDTC, kwartscomposiet en natuursteen, psychosociaal welzijn, bouwinspecties, asbestinspecties, contractoren, chemische agentia, machineveiligheid, toezicht op de erkende laboratoria en meetcampagne).
- 4) Hoogrisico-ondernemingen geselecteerd op basis van meetbare criteria. Deze ondernemingen zullen tweemaal per jaar worden geïnspecteerd.
- 5) Wettelijk verplichte inspecties vanuit de Europese Unie, meer bepaald de visserijsector.
- 6) Een reserve om ad hoc in te spelen op beleidsvragen, crisissituaties en (lokale) fenomenen.

In de adviesaanvraag is opgenomen dat in 2023 voor wat betreft de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW) de SIOD-doelstellingen werden toegevoegd en voor wat betreft de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW) inspecties werden toegevoegd naar aanleiding van ernstige arbeidsongevallen.

Nieuw vanaf 2024 is de opname van de reactieve onderzoeken in het MANCP waardoor momenteel ongeveer 93 % van alle onderzoeken zijn opgenomen. De sociale partners onderlijnen dat ze heel erg appreciëren dat in het MANCP wordt ingegaan op hun herhaald verzoek om reactieve inspecties op te nemen en ook dat er een afstemming is geweest tussen de adviesaanvragen van het MANCP en het ontwerp van actieplan van de SIOD.

Daarnaast is voor het bewaren van het overzicht de cijfermatige berekening uit de methodologie verdwenen. Dit is nu volledig opgenomen in de risico-evaluatie.

De Raad wordt om advies gevraagd over:

- de gehanteerde aanpak in het algemeen;
- de methodologie zoals omschreven in de procedure, met inbegrip van de 6 programma's;

- de relevantie van de gehanteerde criteria in de risico-evaluatie; en
- de aangewende statistische aanpak binnen zowel het waakzaamheidsprogramma als binnen het handhavingsprogramma, waarbij deze laatste via de risico-evaluatie tot een top 20 van risicosectoren heeft geleid.

Naast het advies van de Raad worden ook het advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk, het advies van de beleidscel Economie en Werk, het advies van het College van procureurs-generaal en het advies van wetenschappelijke experts ingewonnen.

Tijdens de vergadering van 27 november 2024 hebben de vertegenwoordigers van de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW) het ontwerp van MANCP aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen en Sociale Zekerheid voorgesteld. De Raad wenst hierbij de vertegenwoordigers van die inspectiedienst uitdrukkelijk te bedanken voor hun waardevolle medewerking.

2 STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad heeft kennisgenomen van een nieuw ontwerp van het MANCP. Het MANCP wordt jaarlijks herzien in functie van de resultaten van het vorige jaar en de actualisering van de criteria betreffende de risico-evaluatie. Hij stelt het op prijs dat hij wordt betrokken bij deze werkzaamheden.

Hij verwijst naar zijn eerdere adviezen inzake het MANCP, namelijk het advies nr. 2.262 van 21 december 2021 en het advies nr. 2.348 van 24 januari 2023.

Alvorens in te gaan op het ontwerp van MANCP, wenst de Raad een aantal beschouwingen in herinnering te brengen.

De Raad wenst het belang van de rol van de sociale inspectie te benadrukken inzake het waarborgen van het concurrentievermogen van de ondernemingen in de strijd tegen oneerlijke concurrentie en bij de bescherming van werknemers en hun rechten alsook bij de bescherming van werkgevers tegen daden van oneerlijke concurrentie die worden verricht of waaraan er wordt meegewerkt.

De Raad wenst eveneens zijn verzoek te herhalen om een evenwicht na te streven in de concrete acties, onder meer tussen de elementen preventie en sanctionering. Er is een rol weggelegd voor de sociale inspectie inzake preventie via het geven van informatie. Deze rol van preventie is dan ook even belangrijk als het opleggen van sancties.

2.1 De gehanteerde aanpak

De Raad stelt vast dat voor het bewaren van het overzicht de cijfermatige berekening uit de methodologie is verdwenen. Dit is nu volledig opgenomen in de risico-evaluatie. De Raad merkt op dat het nu moeilijker is om een link te maken tussen de cijfermatige berekening en de methodologie. Hij vraagt om dit opnieuw aan te passen.

Vervolgens zou het ook nuttig zijn dat in het kader van een volgende adviesaanvraag over het MANCP ook de evaluatie van het voorgaande MANCP aan de Raad wordt bezorgd, zodat de Raad zicht kan krijgen op de conclusies die worden getrokken.

Daarnaast vraagt de Raad om de tendensen en bevindingen die al kunnen worden vastgesteld vóór de 5 jaar waarover het MANCP gespreid is, reeds mee te delen in het kader van de jaarlijkse adviesaanvraag.

2.2 De inspectiecapaciteit en de werking van de sociale inspectiediensten

2.2.1 De inspectiecapaciteit

De Raad verwijst naar de initiatieven die de regering heeft genomen om de capaciteit van de sociale inspectiediensten te versterken. Hij merkt op dat de sociale partners er herhaaldelijk voor gepleit hebben dat de reële inspectiecapaciteit wordt verhoogd.

Hij stelt echter vast dat op het einde van het jaar 2024 het aantal sociaal inspecteurs bij de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (AD TSW) hetzelfde is als op het einde van het jaar 2019.

Hij betreurt dat in plaats van een verhoging van het aantal sociaal inspecteurs het eigenlijk gaat om het neutraliseren van de natuurlijke afvloeiingen (pensionering, verschuiving personeel naar SIOD en ontslag).

De Raad herhaalt zijn bezorgdheid dat de sociale inspectiediensten moeten kunnen beschikken over voldoende reële beschikbare capaciteit en dat de nieuwe inspecteurs voldoende vorming moeten krijgen om goed in te spelen op de tendensen inzake het omzeilen van de sociale wetgeving en fraudefenomenen.

2.2.2 De werking van de sociale inspectiediensten

De Raad stelt vast dat het kwalitatief aspect van de werking van de sociale inspectiediensten ontbreekt in het MANCP. Hij verwijst naar de "Guidelines on general principles of labour inspection", die op 16 maart 2022 door de Governing Body van de IAO werden goedgekeurd.

Hij herhaalt hierbij ook zijn vraag om in het MANCP een opleidingsstrategie voor de sociaal inspecteurs op te nemen. Er is nergens sprake van het bevorderen en het organiseren van de opleiding van de sociaal inspecteurs om nieuwe fraudefenomenen te bestrijden en zicht te krijgen op de steeds toenemende complexiteit van sociale fraude en de mechanismen van sociale dumping.

2.3 Het thematisch handhavingsprogramma

De Raad herhaalt zijn vraag om voldoende aandacht te schenken aan de bestrijding van discriminatie. Hij wijst op het verband tussen de bestrijding van discriminatie en sociale fraude en stelt dat de bestrijding van discriminatie ook een belangrijke taak is van de sociale inspectiediensten.

De Raad heeft vernomen dat volgend jaar discriminatie wordt toegevoegd als thema in het thematisch handhavingsprogramma. Het blijkt echter moeilijk te zijn om proactieve onderzoeken naar discriminatie te voeren, omdat de juiste instrumenten ontbreken om na te gaan in welke sectoren en ondernemingen de meeste kans bestaat om discriminatie aan te treffen. De Raad merkt hierbij op dat de socio-economische monitoring een aantal tendensen inzake discriminatie weergeeft.

De Raad wenst dan ook op de hoogte te worden gehouden van de werkzaamheden hierover.

2.4 Slotbeschouwing – Advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk

De Raad stelt vast dat ook het advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk werd ingewonnen over het ontwerp van MANCP.

Aangaande het luik welzijn op het werk en de werking van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW) verwijst de Raad dan ook naar het advies dat de Hoge Raad zal uitbrengen op 20 december 2024.
